

Előfizetési ár:
 Egész évre 6 flt.
 Fél " 3 " 50k.
 Negyed " 1 " 50k.
 Egyszeri szám ára 12 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos
KORBULY JÓZSEF.

*Szerkesztői iroda és
 Kiadó hivatal:*
 Kőbánya, Svábtelep, Pál Monostor
 utca 20sz.

ében.
 6 fele.
 40 kr.
 50 kr.
 y. II.
 80 kr.
). Irta
 1 frt.
 rta dr.
 40 kr.
 50 kr.
 45 kr.
 kovits
 50 kr.
 ének
 2 frt.
 25 kr.
 l szer-
 40 kr.
 50 kr.
 gy's a
 yalása.
 50 kr.
 . 6 ft.
 60 kr.
 . Par
 10 kr.
 10 kr.
 10 kr.
 n. au.
 10 kr.
 gleich
 k 200
 30 kr.
 druck.
 50 kr.
 Jules
 80 kr.
 2 frt.
 50 kr.
 laudin.
 10 kr.
 os, les
 80 kr.
 50 kr.
 en von
 80 kr.
 50 kr.
 50 kr.
 10 kr.
 10 kr.
 10 kr.
 10 kr.
 80 kr.
 20 kr.
 ktro-
 eizen-
 65 kr.
 50 kr.
 50 kr.
 . Ein
 il Sax
 50 kr.
 . Gaz-
 20 kr.
 rlat.
 80 kr.
 eddig
 átra-
 va. Az
 nyom-
 alland,
 35 kr.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

AZ

„ÉLET és IRODALOM“

1884. év második félévi folyamára.

Az „ÉLET és IRODALOM“ ezimű, az erdélyi részek egyetlen szépirodalmi és társadalmi közlönyére nyitjuk meg az előfizetést juli—december folyamára.

Eddigi — bár rövid — pályafutásunk felment attól, hogy nagyhangu ígéretekkel biztassuk az olvasó közönséget az előfizetésre; s e pusztá ígéretek után tartssunk igényt a közönség pártfogására.

A nélkül, hogy a szerénytelenség vádjától tartanánk, hivatkozhatunk a kiváló írók fényes sorára, kiknek szives közreműködése tette lehetővé, hogy lapunkat irodalmi színvonalra emeltük.

A lefolyt félévi folyamban a következő írók neveivel találkozhattak olvasóink: Jókai Mór, Brassai Sámuel, Imre Sándor, Beáthy Zsol, Szász Béla, Szász Gerő, Endrodi Sándor, Ábrányi Kornél, Jakab Ödön, De Gerando Antonina, Gyarmathy Zsigané, Sámi Lászlóné, Bartha Miklós, Jakab Elek, Széchy Károly, dr. Ferenczi Zoltán, Osernátóni Gyula, Medgyes Lajos, Lövey Klára, E. Kovács Gyula, Petelei István, Gabányi Árpád, Tolnai Lajos, György Aladar, Lugosi József, Ábrányi Emil, Dengi János, Réthy Lajos, Sümegi Kálmán, dr. Boros Gábor, Bartók Lajos, Reviczky Gyula, Farnos Dezső, De Gerando Attila, Jancsó Benedek.

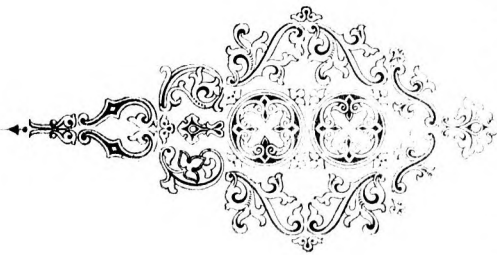
Lapunk előfizetési díja marad a régi:

Egész évre . . . . . 6 frt. || Fél évre . . . . . 3 frt.
Évnegyedre 1 frt 50 kr.

A vidéki előfizetési díjak a kiadóhivatalhoz (Kolozsvárt belmonostor-utca 20. sz.) küldendők: helybeli előfizetéseket pedig Stein János könyvkereskedése fogad el.

Mutatványszámot ingyen és bérmentve bárkinek küldünk. Továbbá tudatjuk, hogy új előfizetőink lapunk első félévi folyamát 2 frt 50 krért utánrendelhetik.

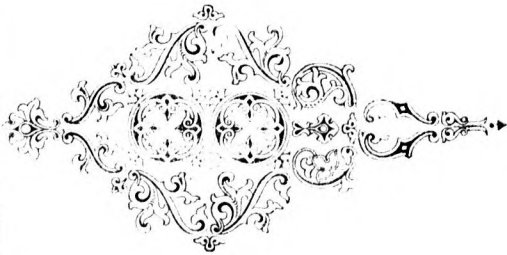
HIRDETÉSEK

EREDETI
FRISTER és ROSSMANN
VARRÓGÉPEK.
Amsterdamban az 1883-diki kiállításon
„ARANY ÉREMMEL“
kímtelt. tehát a legnagyobb elismerésben
részesített

SINGER
varrógépek készpénz. vagy 1 frt heti rész-
letekbeni fizetések és hat évi irásbeli jót-
állás mellett ajánlja

Neeser János és társa
Kolozsvárt, Iordánicea 1. sz.
(7) (55-52)

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDA.

STEIN JÁNOS

KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDÁSZ KOLOZSVÁRT.

Ajánlja az ev. ref. főtanoda általa már 35 éven át kezelt és legujabban a kor igényeinek megfelelőleg a egmodernebb betűkkel berendezett

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁIÁT.

A könyomdában szakképzett metsző és nyomó van alkalmazva.

A nyomdai gépek elegendősége, valamint a munkaerő teljes száma lehetővé teszi, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, izléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy bármely hazai nyomdával versenyezhet

A munkákhoz szükséges papír csak rendes gyári árban számítja.

Mindennemű és nyelvű **könyvek, folyóiratok, iskolai értesítők**, köz- és magán hivatalok részére szükséges **rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák**, diszes kiállítású **diplomák és tanulólevelek, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívók, tánczrendek, gyógyszerári jelzetek bor, rozsolis és más vignettek, új évi és más alkalmi üdvözetek, vámjegyek, vásárcédulák, hirdetmények**, bármily nagyságu **falragaszok**, szóval minden e szakmába vágó fekete vagy szinnyomatu munkák esinos kiállítását jutányos áron elfogadja.

Megrendelések Stein János könyv- és zeneműkereskedésébe (bel-középutcza 1. sz.) vagy a nyomda helyiségébe (bel-farkasutcza 20. sz.) intézendők.

— Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. —

Különösen a kir. közjegyzők, megyei és városi hatóságok és a községi előljáróságok, valamint takarékpénztárak és biztosító-társaságok figyelmét batorkodik arra fölhívni, hogy hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolesőbb árszámítására különös sulyt fektet. A községi bíróságok részére szükséges nyomtatványokból raktárt tart s azokból kis mennyiségben **koncez számra** is jutányos áron szolgál.

Az e rovat alatt közlött ÚJ KÖNYVEK és ZENEMŰVEK.

Kolozsvárt Stein Jánosnál

kaphatók, a hol vidéki szíves megrendelések gyors és pontos teljesítéséről a legjobban van gondoskodva.

STEIN **JÁNOS**
erdélyi muzeum-egyleti könyvkiadó és könyvárus
könyv-, mű- és zeneműkereskedése

KOLOZSVÁRT.

ÚJ ZENEMŰVEK.

Legújabb népdalok:

Öt eredeti magyar népdal.

Tartalom: 1. Fülemlé, sárga rigó...
2. Barna szemekben...
3. Csillag ragyog, csillag tűnik...
4. Hull a zápor...
5. Cserke Ferke...

Szerző és zongorára alkalmazta Vass Bertalan.

1 frt.

Nefeletts-csárdás. Zongorára szerző Fejér Ferencz.

80 kr.

14 eredeti népdal Tompa Mihály költeményeire.

Tartalom: 1. Messze földre bujdosott a galambom...
2. Tó közepén bokor sás...
3. Tur mezején búra nevelt az anyám...
4. Kiforrt már a mézes máli...
5. Messze jártam heted hét országon...
6. Vize sínes szárazon...
7. Kis kertemben kiszáradt az eperfa...
8. Kicsi madár a pacirta...
9. Hozd át revész a dereglyét...
10. Muzsikálnak hegedűnek...
11. Bánfalusi toronygombja...
12. Te vagy az én boldogságom...
13. Elvirított a rozs meg is ért...
14. Piroslik a bokor gyenge hajtása...

Énekhangra zongora kísérettel szerző Hoós János.

1 frt 50 kr.

A tót leány. Almási Tihamér népszínművének összes eredeti dalai, szerző Serly Lajos.

1 frt 50 kr.

Turi Borcsa. Gerő K. népszínművének kedvelt dalai. Énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Bánfi Sándor.

1 frt 20 kr.

Széchenyi Induló. Zongorára szerző ifj. Fahrbach Fülöp.

60 kr.

Nyulacska csárdás. Zongorára szerző Serly Lajos.

1 frt.

Ha ő nevet... Keringő. Énekhangra és zongorára szerző Bánfi Sándor.

1 frt.

Virágvölgyi emlék. Ennek a kis lánynak... s más kedvelt népdalokból Zongorára alkalmazta Nagy Zoltán.

60 kr.

Tíz legújabb magyar népdal. Zongorára énekhanggal összegyűjté Csengeri Gyula.

1 frt 20 kr.

Tiszavidéki hangok. Énekhangra zongorakísérettel szerkeszté Huber S.

1 frt.

Tartalom: 1. A mi házunk felett csak egy csillag van...
2. Csicsóné galambom
3. Kalapom, kalapom esüggóra...
4. Nefeletts az én nevem
5. Csomodi császár
6. Erre gyere galambom

Gyene Gusztáv legújabb dalai. Hét eredeti magyar népdal zong. 1 frt 20 kr.

Tartalom: 1. A gomori nagy erdőben...
2. Kivirít a rózsabokor...
3. Kesely az én paripámnak a lába...
4. Nem kérdelem én...
5. Kalapomon elhervadt a gyöngyvirág...
6. Hogyha minden sohajtásom...
7. Szeretelek de titkoltam

Hanka Csárdás. Elegáns salon-csárdás, szerző Serly Lajos.

1 frt.

A Fütty. Nyíró Sándor népszínművének összes eredeti dalai, szerző Serly Lajos.

1 frt 50 kr.

Turi Borcsa. Gerő Károly eredeti népszínművének közkedveltségű dalai Énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Herczenberger I.

1 frt 50 kr.

A vén kupecz. Berei Árpád népszínművének összes kedvelt eredeti dalai. Zongorára szerző Serly Lajos.

1 frt 50 kr.

Tartalom: 1. Dal a nézskalács-szívről.
2. Tökintsen, kacintson.

3. Hej! ha nekem azt sohasem.
4. Keitős
5. Csicsóné.
6. Édes anyám, baja van a szívemnek.
7. Barna legény.
8. Uri tempó, paraszt tempó.
9. Csak ne kéne várni papra.
10. Szépen zöldel az eperfa levele.
11. Szépen szől az erdőn a fülemüle.

Elegáns csárdások. (Csárdás noble). Tartalom:

1. A mi házunk felett csak egy csillag van...
2. Csicsóné galambom.
3. Kihasadt a hajnal az égen.
4. Császár vagyok én a csomodi határon...
5. Likaci, likaci.
6. Sarkantyú csárdás.

Zongorára alkalmazta Ábrányi Kornél. III-ik füzet.

1 frt.

Elektrikus csárdás. Technikus csárdás. Zongorára szerző Pischinger Gyula.

technikus.

1 frt.

Fájó szívből. 3 eredeti magyar dal:

1. Boros az ég...
2. Haldoklik a sárga ősznek aranszinű virága...
3. Elhervadt a falu legszebb leánya...

Szövegét írta Pálmai Ilka, énekhangra és zongorára szerző Kereszty István.

80 kr.

Szívhullámok. 10 eredeti dal, zongorára szerző Szentirmay Elemér.

Tartalom: 1. Nyugtasd rajtam szép szemeid...

1 frt 80 kr.

2. Egyszer volt egy legényke...
3. Jázmin bokor...
4. A kisasszony azt gondolta...
5. Fehér galamb...
6. Mikor én a dalos madárt hallgatom...
7. Nagy buja van a kis lánynak...
8. Tarka-barka bőrű kis czicza...
9. Hívom ki, esalom ki...
10. Falu nösszat... (Betyárdal).

Alice. Típegő „Rip van Winkle” című operettből. Zongorára írta Herczenberger István.

60 kr.

A csókon szerzett vőlegény. Szigeti József népszínművének összes eredeti dalai. Énekhangra és zongorára szerző Serly Lajos.

1 frt 50 kr.

- Tartalom: 1. Debreczenben jártam én...
2. Itt vagyunk mi fiatal lányok...
3. Túl a nagy Krivánon...
4. Árva vagyok...
5. Pálmay Ilka tót notája.
6. A hárfás leány (Románéz).
7. Pálmay Ilka zsidó notája.

Kolozsvári noták. Hét eredeti magyar dal. Szerző Lányi Ernő.

1 frt 20 kr.

- Tartalom: 1. Jaj de szegény lettem...
2. Terebély bükkfa...
3. Kakuk madár...
4. Temesetek, temesetek...
5. Erselindi csárda...
6. Csángódal...
7. Előntötte már a Szamos partját...

Noblesse oblige. Keringő. Zongorára szerző Geiger A. Mór.

1 frt.

Ha attá keringő. Szerző Ibrányi Jenő.

1 frt.

Gasparone. Millőckertől. I. II. Potpourri

à 1 frt 50 kr.

Gasparone. Marsch Millőckertől.

30 kr.

Carlotta-Walzer, Gasparone operettből.

1 frt.

Preciosa. Polka-Mazurka. Zongorára szerző Fahrbach Ph. Jun.

75 kr.

Garçonleben. Polka. Zongorára Fahrbachtól.

75 kr.

Viererezug. Gyorspolka. Zongorára Fahrbachtól.

75 kr.

Bauernball. Polka-Mazurka. Fahrbachtól.

75 kr.

An die Herzenswelt. Keringő. Zongorára szerző Fahrbach Ph. Jun.

1 frt.

Maiglöckchen. Polka Fahrbachtól.

75 kr.

Tempefői. Eredeti magyar vígdalmű. Szövegét írta Rákossy Jenő, zenéjét szerző Erkel Elek.

1 frt 80 kr.

Enfin... seuls! Végre egyedül! Valsa pour Piano, par Louis Aradi.

1 frt.

Laura Walzer, nach Motiven der komischen Operette: „Der Bettelstudent” von C. Millöcker für Piano.

1 frt.

Intermezzo. Pas de fleurs. Grande Valse aus dem Ballet „Naila” v. Léo Delibes. Pour Piano

1 frt 20 kr.

Gemüthswelle. Polka-Mazur v. E. Strauss.

72 kr.

Die Kärntnerin. Polka française für Pianoforte von Anton Faulwetter.

60 kr.

Titania Walzer, nach Motiven der komischen Operette: „Die Afrikareise” v. Franz v. Suppe.

1 frt.

Spree-Lieder. Walzer für Pianoforte v. Daase.

75 kr.

Meine Königin. (My Queen). Walzer von Charles Goote Jun.

90 kr.

Bei Nacht und Nebel. Galopp Componirt von Philipp Fahrbach Jun. für Pianoforte.

72 kr.

ÉLET ÉS IRODALOM.

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyedévre	1 frt 50 kr.
Félévre	3 " — "
Egész évre	6 " — "

Egy szám ára 12 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

KORBULY JÓZSEF.

Az előfizetési pénzek, valamint a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőhöz küldendők. (Kolozsvárt, Belmonostor-utca 20. sz.)
Helybeli előfizetéseket elfogad Stein János könyvkereskedése.
KÉZIRATOK NEM ADATNAK VISSZA.

I. Évfolyam.
Harmánczötödik szám.

Megjelenik minden vasárnap 1—1½ ívnyi terjedelemben.

Kolozsvárt.
1884. augusztus 24.

A hiányzó ismeretlen.

A lefolyt hét legkimagaslóbb ünnepén, Szent István napján egy templomi szónoklatot hallott az ősbudai templomban összegyűlt magas közönség.

A kath. egyház egyik legkitűnőbb szónoka fejtegette, hogy az embert a társadalmi téren lelkének három tehetsége vezérli: az ész, az akarat és a vágy. E három tehetségnek — mondá a szónok — három valóság felel meg: Isten, tekintély, tulajdon. És társadalmunk — végző — eltérve az örök útról, említett tehetségeink vesztünkre fordulának.

Az ész fellázadt isten ellen és tévelygésbe merült.

Az akarat pártot ütött a tekintély ellen s most forradalmakat szül.

A vágy a tulajdonra tör s megrázkodtatásokat készül eredményezni.

A lelkész a vész valkyrijeinek vijongásával szólt. Szent István dicsőséges jobb keze fölött borzongató memento morit hangoztatott. Emlékezzetek, emlékezzetek! . . .

Emlékezzünk mi is lapunk keretéhez és feladatához mértén. Panaszkodjunk az idő és korszak ellen, mint mindenki. Várjuk az ez állapotokból való szabadítót.

A korcsmák szaporodnak; a templomokban kivirágzik a gomba.

A közélet sivár sivatag; a tébolydák telvék a nagyság örülteivel.

Mindenki adós; a takarékos olaját felitta az élvezetek farkas éhsége.

Ismerjük el, hogy a bölcselmi pozitivizmus s az u. n. természettudományi kutató módszer megfeszítette istenünket; hogy akarat-erőnk szeszélyes és határozatlanná válván, nem ragaszkodunk és nem vonzódunk sokáig egy tárgyhoz, nem vagyunk kitartók s ismerjük el, hogy a pénzért való hajszája foglalja el napjainkat szünet nélkül, ünnepi pihenések nélkül, boldogság nélkül.

Mondjuk-e, hogy a szárnyaszegett költészet, a lángtalan ifjúság, a házi munkától elszokott leányok, a mások állandó kritikájával foglalkozó szellemi

élet, a meddő részletekbe fulladó tudomány, ezreknek és ezreknek irgalom nélküli kiaknázása és elhagyása, a defraudációk és öngyilkosságok, a közös egyetemes láz és bágyadság, mind egy korhódó világ symptomái?

Ólom reménytelenség nehezül a kedélyekre. Az erkölcs dekadenciában, a kedv erélytelen. Cosmopolitizmus és nemzeti subversiv irányzatok ölik ki a tiszta hazafiságot, mely elvész a hivatalokban, a humánitást, mely eltűnik a szakemberben. A szereplésben hol az önzetlenség, az irodalomban hol a hivatás? Drámai idő ez, nem hiában virágoznak a színházak.

S ha az okról és a gyógyszeréről gondolkozunk, véleményeink a chaosz észbontó zavarával rongják le egymást. Társadalmajavító törekvések hajlítják az embereket a spiritizmus, a térnegyedik dimenziójának képzelése karjaiba. Nyugat-Európa örjögő vallásos sectái mind a megváltást és szabadulást keresik. A koronás fejedelmek szent szövetségben egyesülnek, a kath. egyház Szent-Ferencz világi harmadrendjével, Aquinoi Tamás scholastikájának feltámasztásával remél ujratérést. De mind hiába!

A tudomány felfedezett oltóanyagokat, melyek fogékonytalanná tesznek a legborzasztóbb kórok ellen; az egyének lelki kárhozata ellen nem bírnak prophylaxist. Napról-napra szaporodnak az universal balsamok, a boldogságtanok, a tanácsadók lelkünk diätetikáját illetőleg, az idegek erősítésének titkos szereit: az emberiség mégis egyre hidegebb, magányosabb, szerencsétlenebb lesz.

Nincs hát remény?

Nézetünk szerint hanyatlásunk és széttörekvő gúnyos egyedüliségünk kizárólagos oka a — nevelés. Ez a tudományok tudománya; a politikai alap eszköze; az előre védő higiénia főkövetelése.

Nincs nevelésünk se az iskolában, se a családban.

És sajátságos a dilemma, melybe bukunk, ha kérjük, miért nem jó a nevelés? A társadalom romlott s nem termel nevelőket: nevelők nincsenek s a társadalom romlott. Itt az Ixion kereke.

Azt mondjuk, nem tiszteljük istent; de ha nem tanítanak az igaz isten ismeretére?

Azt mondjuk, nem respektáljuk a tekintélyt; de ha a „tekintély“ nem érdemes reá?

Azt mondjuk, tuhágyjuk a más tulajdonának megbecsülését; de ha annyian jogtalanul szerzik a tulajdont?

Valahol kezdeni kell az ujratérést? De hol? A sajtó mindenütt dönget, sehol sem talál új élet forrására? A találmányok csak a fizikai életben okoztak változást, az erkölcsi világban még fokozták a szétesést.

A passivisták a művészettől várják az ifjúság itálát: az eszmék hanyatlásával ezek is hatástalanná, bár káprázatosakká lettek. A németek a zenében keresik az üdülést, csak is az üdülést: de Strauss-nak ez a recipéje nem pótolja az általa széttöbbször evangéliumot. Schleiermacher „függés érzete“ bizonyos ismeretlen hatalomtól, Herbert Spencer üres „végtelene“, Schopenhauer vak „akarata“ mind-mind nem adnak vigaszt, nem szolgálnak erőforrásul a bűnök és csüggedések eme sansarajában.

Wagner Richárd sejtette ki legjobban korunk szükségét. Parsifálja óhajunk kifejezése: vajha ne lenne mese az a tradíció, hogy volt egy ifju egykor, ki fel merte venni az önfeláldozás keresztségét s szembe szállva gúnynyal és szenvedéssel, csalódásban és halálában így mert kiáltani: én vagyok az igazság és az élet.

Az emberiségnek szüksége van a keresztényenség logikátlanságára, hogy tudjon megváltozni s hogy tudja ki-ké a meglerést magán kezdeni.

Törvénynyé kell amaz igazságnak lennie, hogy nem a körülmények, égalj és helyzetek uralkodnak mi rajtuk, hanem az ember ura, alakítója és teremtője önmagának és a körülete levő világnak.

A szabad akarat alapigazsága hirdető szemből az agy bősédszédűséggel, mely a külső végzet rabszolgájává disputálja magát.

Az iskolákban meg kell adni az egyház befolyását s mindenekelőtt az egyháznak tettel kell bizonyítania, hogy az ember végső jellege a szeretet s csak ez képes feltámasztani a világot.

Lenau örültségének végszava volt:
Welt befreien kann die Liebe nur!

HIRAM.

ÚJ VILÁG.

— Elbeszélés. —

Irta: TOLNAI LAJOS.

Negyedik fejezet.

A modern cultura előre veti — fényét.

(Folytatás.)

Rzért csak isten-engesztelésnek vette úgy a falu, mint a vidék is, hogy Turjáni, apja halála után, a nagy palota-iskolát építtette emelettel, lakásokkal, nagy veteményes kertekkel. Eleget lopott, csalt az apja! Nem is ütődött meg rajta senki, mikor az ifju uraság egyik ajándékot, alapítványt a másik után tette és nagy bőségben. Még nevetek: hogy mosdik a varju.

Holott az ifju Turjáninak kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy az istent engesztelgesse. Ő kereste a miniszterek kedvét és vadászta azt a csillogó tollu madarat, melynek csőrén lóg az a drága gyűrű, mely előtt a legkevélyebb uri kapu is nevetve kinyílik.

A Turjáni kastély még fia se lehetett volna a czifra iskola-palotának vagy teszem az Orosz ur új kastélyának. Tarka zsendely tetejü, lapos, terjedt épület volt, magas sárga kéményekkel, széles, bolthajtásos tornácczal, apró, vaskeresztes ablakokkal s nehéz tölgyfa-ajtókkal. Kívül azt hitte volna az ember, hogy itt tán csak az egerek tanyáznak és régi avas szalonnák lógnak: ám belülről nagyuri fénytől csillogott minden, azon módon és formában, a hogy Vilmos uraság a báró Hiphoppok tündöklő palotájában látta és a Vanisnincsis grófnál Epresen.

(Ma már a nádasdi kastély és a Hiphoppok minden birtokával együtt az olajos Hasenfeld zsidók kezébe ment által.)

Selyem töltött-székek, bársony függönyök, drága külföldi fabutorok, melyeknek fontja majdnem az ezüsttel egyenlő. És milyen vastag szőnyegek a szobákban, hogy az ember mint a hidon, mely valami mélység fölött inog: haladt rajtuk félve is, gyönyörködve is.

Itt élt a fiatal Turjáni, mint egy kis király, növekedve testben, tiszteletben egyaránt. A szomszéd uraságok főbjei közül is egy-egy kezdett már a gubás, rongyos útszináló Turjáni fiához belátogatni. Gondolták: ej, karoljuk fel ezt a szegény fiatal embert, mutassunk neki jó utat. Tegyük meg.

S örömmel látta az egyedül való gazdag ifju, hogy: megtették. Különösen báró Hiphopp, Stefi és Vanisnincsis Muki vette oktató, bátorító jóindulatába. Oh, fogékony az ifju lélek mai nap is minden szépre, csak legyen hozzá alkalom, mint im a derék Turjáni Vilmos urnak a hogy van.

A káplán ur most is, mintha a templom ol-tári szőnyegein lépdelt volna: oly libegve, áhitatosan hajladozott a Turjáni kastély vastag bársony szőnyeges termeibe, öreg, komor főnöke s a szer-te nevetgélő, füttyörésző uraság után.

Mint valami nagy madarak: úgy rebbentek föl a tisztelettel, hódolattal, esedezéssel mosolygó tanférfiak és tannőcskék a hosszú homályos folyosón. Az öreg tisztos arcu lelkész rég nem látott ennyi szép fiatal urit s bár tul volt azon a kellemes koron, mikor a szemek jótékony hatását megérzi a csendes magányba rejtőzött szív: nem állhatta meg, hogy ő is ne hajlongjon, ne mosolyogjon s egy-egy karcsubb, szemérmesebb gyermek leányzón huzamosabban ne pihentesse tekintetét. Turjáni ur e különös, nem várt helyzetében alig birt magával; feltette zwickert, meg lecsapta, hajlongott, köhögött, nevetett, mint egy vidám tréfánál szokott az ember, kinek kedélyét nem ronsolta még össze a sok huza-vona, perpatvar, adósság, váltóhosszabbítás, családi belviszály s örömet nyújtotta volna karját, nem egynek, mint egy erdei fesztelen mulatságon: de ez udvariasságra az idő és méltóság most semmikép sem engedte meg s ha megengedte volna is: a két oda ugrott író-költő tanár hangos fecsegésével, ugrándozásával ezt lehetlenné tette.

— Meg fog engedni nagyságod — szökött az ifju uraság mellé egyik oldalról egy köpczös, kurta lábú emberke, nagy, borzas fejjel s oly terjedelmes mellénynyel, mintha az egész alak ebből a kivágott elejü, figyelő fehér mellényből állana — ha én mint egyfelől a sajtó képviselője, másfelől mint pályatársaim megbízottja — ha, ha . . .

— Ki bizta meg — mormogák a hátrább álló szerényebb társak — senki. Itt is feltolta magát a szemtelen.

— Én mint több fővárosi képes lap tudósítója s rajzolója, már is forró köszönettel tartozom méltóságodnak, hogy néhány felséges pontot, ez antik kastélyt, a gyönyörű kertet s üvegházat s egy felséges vadász-ebet —

— Don Carlost — oh hol van Don Carlos? S egy vaskos buldog kutya köszörülte ijesztő tompa orrát kiálló agyaraival a rajzoló ur pipaszár lábaihoz.

— Igen, ez egy remek kutya — dadogá ide-oda szökve a képes lapok tudósítója. A Vasárnapi Ujság fogja hozni a homlokon, magam írom hozzá a szöveget.

— Hanem mégis talán előbb — szökött előrébb édes Ödön — csak ő Nagysága arczképét adjuk s a kastélyt. Reménylem, ezeket rajzoló le elsőbben, mert ezekhez már én a szöveget merőben el is készítettem.

S egy csomó papírt húzott ki belső zsebéből, tenger vers és telegram közül a kurta emberke.

— Kinek az arczképét tetszik érteni? — tördelé lázas örömmel az uraság.

— Kétséggel csakis a Nagyságodét. Ha szabad lesz: a szöveget azonnal felolvashatom s Ödön barátom is néhány percz alatt készen leend az arczkép vázlatával.

— De ily hamar —

— Oh a sajtó is ma már gőzszárnyakon halad. Nekünk mindenütt ott kell lennünk, mindent meg kell látnunk s rögtön mindenről értesítenünk a világot.

— Ez nehéz, uraim.

— A legmagasztosabb feladat. Sokszor kell félreértetést szenvednünk.

— Ah!

— Egy-egy pofot is a barbarismustól a civilizáció kedvéért.

— Elviseljük — dadogá tört fekete fogain keresztül, kalap levéve a rajzoló. S mentől többet kapunk: annál több értékünk. A hőst a sebek tesszik, a journal.stát falun az ököl- és korbács-csapások.

— Borzasztó lehet az.

— Az ünnepeltetést nem lehet másképp elérnünk — vágta oda a szót a két író. Különben a művelet igen egyszerű. Kiválasztunk egy hatalmas gazdag embert vagy főhivatalnokot, általában egy vezérszereplőt s azt előbb apró sértegetésekkel ki-

TÁRCZA.

Szegény cigány leány.

VEDRESS GYULÁTÓL.

Szép volt; remeke a teremtsnek. Barna tárcza, melyet az ifjuság üde pirja igézövé varázsolt, hullámos fekete haja, szenvedély lángjától villogó bogár szeme, alabástrom fogsora, élettől duzzadó piros ajka, szabályos szép termete, melynek minden izén az egészség honolt kéjesen, mindez oly egészszé olvadtak lényében, hogy ránézve, lehetetlen volt nem érezni a varázst, mely lekötött mindenkit. És most egy megtépett játékszere a sorsnak; olyan, mint az ékszer, melyből a drága gyémánt kiveszett s csak a nagy veszteségre emlékeztet. Szegény Mirka!

Sándor gazdag volt érzelmekben; lángszel-

lem, költői lélek, élénk képzelem, hév, szenvedély, bizarr vágyak felváltva álltak hatalmában és uralkodtak felette. Most? . . . a csendes emberek honában az enyészet uralkodik ő felette. Szegény Sándor!

Sándornak elég volt egyszer meglátnia a természet vadon remekét, hogy szive lángra lobbanjon iránta. Szerették is egymást, nem gondolva a a jövővel, szerették egymást rajongással, odaadás-sal, szerették egymást annyira, hogy nem jutott eszükbe, meddig tarthat boldogságuk s mi lesz a vég? Szerették egymást úgy, a hogy csak a szenvedély hatalmába került szív szeretni képes, melynek nincs philosophiája. Sándor naponként ellátogatott Mirkához s ha tán olykor mégis akadályozva volt, másnap már a pirkadó hajnallal kelve, lovára kapott s úgy vágatott, mintha a láthatárra leült csillagokat tűzné, hogy azokat zsebre szedhesse. Mirka várva-várta; ha nem jött, az elhagyatottság töviseit érzé; nem örült a napnak s türelmét veszve fel-felsőhajtott: „Mit ér a nap, ha melegíteni nem bír?” Hiába nézett az égre, hiába a földre, nem jutott eszébe ilyenkor, hogy ez azért van, hogy itt élni kell s amaz, hogy ott üdvözölni lehet.

Az ő élete és üdve Sándorban öszpontosult. És mikor Sándor másnap megjött, mily hamar elfeledték az elvesztett egész napot, a megnyert egyetlen pillanatért!

Mirka fogékony lelke új életet nyert e szerelem által, Sándor lángszive felgyult boldogsága tűzétől és végtelenül boldogak voltak. Látni kellett volna őket, midőn szív szíven dobogott s egymást átölelve tartván, mennyire feledék a világot. Mirka szép volt ilyenkor, mint Vénus, s szerelmében gazdag mint Kleopatra; Sándor arczáról leolvasható volt azon hite, hogy e perczen visszafoglalá az elveszett paradicsomot!

De mi tarthat örökké? Az emberi szív oly gyöngye, hogy még érzelmeit sem képes megtartani; fájdalom, szerelem, egyiránt elenyésznek; egyiket meggyógyítja az idő, másikat megváltoztatják a körülmények vagy feledtetik a távolság.

Egyszer csak Sándor ritkábban kezdte látogatni kedvesét; hiába gondolt az eszményképre, kit a vágyak háborgó tengerén feleje evezni látott kormány és vitorla nélkül, hiába látta maga előtt a szegény Mirkát a várakozás kínos sovargásai között; hiába mentette Mirka is Sándort azzal, hogy

vesszük sodrából: akkor neki esünk multját, jelenét, jövőjét merész kezekkel megszéllőztetjük, elmondunk róla minden képzelhető becstelenséget, a közönség kaczag, fizet bennünket, tenyerén hord, mert fél, hogy holnap az ő bőrére következik a sor —

— S mi lesz a vége? — kérdé aggodalommal az ifju uraság.

— A fráter, a domine vagy megalkuszik velünk, kiszolgáltatja elefantjait —

— Mik azok?

A két író elkaczagta magát.

— Táborunkba jó, leszereljük s vagy végképp lejárattjuk vagy a szekerünkbe fogjuk. Más alternatíva nincs. A sajtó, nagyságos uram, hatalom, emel és sujt, kitüntetés vagy porba tipor, takargat vagy üldöz a vérig, a becület utolsó szilánkjáig. A tisztviselőket mi választjuk, a követeket mi profiláljuk, sőt választatjuk, fáklyás zenét mi rendeztetünk sokszor bukott embereknek is, ha úgy parancsolja a helyzet. A főispánt megtámadjuk a legmetszőbb kifejezésekkel, minden ponton lehetetlenítjük, neveltségessé, gyűlöletessé, sőt megvetetté tesszük. Futnia kell vagy megalkuszik velünk.

— Különös — mormogá fejcsóválással az öreg pap.

— Új világ ez, páter. De szép, merész világ. Egy kicsiny-piciny toll, egy üveg lilaszin tinta —

— S egy rajzon — szólott bele a rajzoló ur fontoskodva, kancsal beteges szemével vizsgálva a terem értékes műtárgyait, ezüst, arany és bronz csecse-becseit — igen s egy rajzón, uram.

— A semmit felemeljük s a hatalmat a semmikkel szétportatjuk — taktice. Mi Ödön barátommal megjártuk a falut. Ezt nagyon könnyen lehetne tenni várossá. Nehány hatalmas czikk, éles támadás, leleplezés s a kormány maga fogja kérni: uraim, miben szolgálhatunk. Ah egészen új világ ez. Meg fogja ismerni Nagysád, mint főispánja a megyének, vagy ha tetszik követje —

— Mi? követ? főispán? — nevetett boldog elmélyedéssel az ifju patronus, nem tudva, hogy hűsös vállalival vagy hatalmas mellével döljön-e annak a fényes szekérnek, mely a mindigháti mélyseges homokban az ő magas szerencsését hozza.

— Oh igen Nagysád, a mint kegyeskedik emlékezni, jeleztem, hogy a sajtó mindenható, rendszeres stratégiával haladva, előtte lehetetlenség nincs.

— De kérem, ha én főispán . . .

— Miért ne — lépett előrébb a rajzmester tanár ur is. A közadót ide hozhatjuk, nyomdát állítunk, akciót kezdünk, pártot szervezünk, értekezleteket tartunk, bizottságokat nevezünk ki s pár év alatt a főispáni kinevezés Méltóságod kezében van.

— Igen, ha előbb pár évet mint képviselő ült — mosolygott ravasz henségéggel a journalista tanár ur.

— Kell tehát hogy képviselő is legyek? De én, uraim, semmit se tudok.

— Méltóságod igen szerény, oh mindent tud.

— Még iskoláimat se végeztem be.

— Felesleges — kaczagott biztatól a két tanár — helyt állunk mi mindenben.

— Hogy?

— Megírjuk a programbeszédet, a képviselői szűz beszédet, fogunk tétetni egy pár szép népies indítványt a tanügy terén, a közmunkák elengedésénél, rendezünk itthon néhány nagy ebédet a főbb kolompokok számára —

— Talán lehet egy pár jótékony bált is —

— Oh azt igen — szökött fel a patronus, hogy van már valami, a mihez ő is ért istennek hála — bált szívesen rendezek, azt rendezek.

— Mi rendezzük, nagyságod csak adja.

— Igen, igen — tehát . . .

S elpirult, hogy a tanárok előtt oly együgyű.

— A követség után következik pár nagyszerű garçon multság a kormánypárt ifjabb szereplő tagjaival — mi a lapban nagyszerűen dolgozunk, vezérezkizzük a mostani tehetetlen főispán ellen.

— Ah kérem Lászlófi ur nagyon kitünő főispán — hajlott meg az ifju uraság ama jeles férfi előtt.

— Népszerűtlenné tesszük tárczában, ujdonságban, vezérezkizzben, levelezésben, addig gyalázzuk, míg visszavonul vagy a miniszter elbocsátja. Ez bevett rendszerünk, s igen eredményes rendszer.

Az öreg pap élesen köhögött s keményen dörzsölte nagy, kihevült homlokát s készült, hogy beszél.

Ám a sajtó képviselői nem engedték szóhoz jutni.

(Folytatása következik.)

A NÁRCISZ.

— Ókori regge. —

I.

Az ifju, deli Nárcisznak
Nincsen párja messzi földön,
Száz hajdon jár utána,
Száz sohajt föl: vajh? nem ő jön?

Meg se hallja, a sohajra
Nem figyel, sem epedőre,
Csak megveti, ki szereti . . .
Erzéketlen, büszke, dőre.

Szerelnével hozzá mégis
A csacska Echo hí maradt,
Követi, ha szarvasra les,
Vagy ha pihen a lomb alatt.

Mindig remél s úgy szeretné,
Hogy megkérje, meglágyítsa,
Nyájas arcczal, édes szóval
Hogy szeretni megtanítsa.

Nem üzi el égető nap,
Nem hűvös est, se regg, se szél,
De beszédet nem kezdhet ő,
Csak ismétli, mit más beszél. —

Eltévedt a bolygó ifju
Egyszer a sötét vadonban,
„Hol vagy? én itt vagyok“ — kiált,
„Itt vagyok,“ — hallja rá nyomban.

Nem tudja, honnan jött a hang,
Mehökkenve körül tekint,
„Jöjj ide, jöjj!“ — szól hívólag,
„Ide jöjj!“ — hallja rá megint.

Néz szerteszt önkéntelen,
„Jer ide!“ — szól — „együtt legyünk,“
S rá visszazeng feleletül
Az a két szó: „Együtt legyünk.“

Hogy ölelje, Echo siet,
De az ifju elfut tőle,
Nem szereti, elkerüli,
Messze szalad el előle.

A csalódott lány elepedt,
Nem maradt más, csak a hangja,
Éghez fordul imádkozva,
Hogy bosszútlan ezt ne hagyja:

„Engedjétek ó Istenek,
Hogy lakoljon a kegyetlen,
Hogy úgy vesszen el, a mint én,
Szerencsétlen szerelemben.“

a ki úgy szeret, mint őt az szerette, az szívtelen nem lehet soha, hiába volt minden. A sorsnak oly hatalmas szeszélyei vannak gyakran, hogy a vasakarat is kénytelen meghajolni előttük. A szív — e balga lutris — inkább hisz csodákban, semhogy vágyai ne teljesüljenek; így volt Mirka is és várta. El is jött Sándor egy párszor, de úgy állott Mirka előtt, mint a kihűlt szerelem fejfája; nem volt nyugta, nem volt maradása s midőn lovára kapva elszárguldott onnan, érezte, hogy az ész, kemény tusát viv a szívvvel, érezte, hogy e harc békével fog végződni, melynek váltsága Mirka iránti vonzódása lesz. Tán azért is vágatott oly sebesen, hogy a sebes szélvészszel látszott versenyezni. Mirka nem gondolt semmire, nem gyanította, hogy szerelmében egy szentelt fájdalom marad csak nála kincs gyanánt; nem tudott semmit, csak az örületes szerelem szenvedélyét érezte.

Ismét több nap ébredt és halt el vágyai özönében és még mind hiába várt Mirka a dombtetőn; hiába rajzolta belé a felszálló ködbe, hiába a délibábra, hiába a kavargó forgószélbe, hiába a felé szálló felhőkbe, hiába a leszálló esthomályba, csak nem jött. Az óhajlás felvitte őt a hegymagaslata;

háttha így közelebb hozhatná Sándorát? . . . Nem jött, nem jött! Elmerengett és lázas képzelete önmagát láttatá a vidéken; lent a völgy patakja, hol a lehajló virágok oly odaadással osztják csókjaikat a habzó vízfodorra, ez a játszi gyermekkor, hol most megállt; ott már a rengeteg erdő kezdete, talán a fájó bánat rengetege az, mely rá a jelenben vár; felette a csúcson a kihalt természet, talán az érzelmek és az ész fagya, a kietlen jövő?! Felsikoltott és lerohant; egy-egy pillanatra elszunyadt, de álmába akkor se kedvese szövődött, hanem kopár jeges vidéken küzdött az éhhalállal s átszenvedte álmában, a mint megdermedt tagjaiban megfagyott a szív és az agy, az érzelem és az értelem. Ha tudta volna szegény Mirka, mily közel van ahhoz, hogy álma való, és a való álom lesz!

A mily kinos volt álma, oly szép volt ébredése. Szép volt a regg is, mint az ártatlan gyermek mosolygó arca az édes álom után. Egy tenyérnyi felhő sem volt a tiszta égen, mintha e derűvel annál feltünőbbé akarta volna tenni a természet, a vihart, mely Sándor keblében dult. Mirka kilépve kunyhójából, meglátta Sándort, a mint az fejét lehajtva, felé tartott; eléje rohant, átkarolta

nyakát boldogan s nem vette észre, hogy Sándor most nem viszonzza ölelését. Leültek a terebélyes hárs alá. Sándor szeméi össze-vissza kalandoztak a vidéken, mintha keresne és nem találta valakit. Nem tudta, hogy kezdjen beszédéhez, hogy adja tudtul azt, a mit értésére kellett adni a leánynak. Könnyű lett volna kigondolnia egy regényes alakba burkolt hazugságot, de az idegen volt lelkétől, irtóztott tőle, mint kardtól, melynek nincs markolata s mely könnyen megsérti azt is, a ki forgatja; nem is fért volna össze igazságérzetével, őszinteségével a hazugság. Minden himezés, hámozás nélkül szólt Mirkához: Leányka, most látjuk egymást utoljára, felejts el örökre, mert én megnősülök.

Mirka szeméi kitágultak, rámeredtek Sándorra, s a helyett, hogy a váratlan hír, a fájdalom szitkot adott volna nyelvére, a helyett két fájó könny-csepp csordult le szeméből Sándor kezére és csak némán, helyeslőleg bólintott fejével; arczáról leolvasható volt a megmérhetlen fájdalom és megnyugvás egyiránt; most jutott először eszébe, hogy ez nem is lehet másként. Felkelt s némán indult az erdő felé; az erdő szélről még egy fájó tekintetet vetett vissza Sándorra, aztán felkaczagott és berothant az erdő mélyébe.

II.

Erdő szélén, hegy tövében
Ezüst forrás . . . vize tiszta,
Pásztor még nem zavarta föl,
Kecske, madár, vad nem itta.

Ide jött az ifju Nárcisz
Elfáradva, kihevülve,
S nézte a forrás tükörét
Ott leülve, elmerülve.

Oltani akarja szomját,
Ámde nő az egyre jobban,
Magszereti mását, mintha
Élő lény vón' a habokban.

Pedig a kép, melyet ott lát,
Sötét árnyék, mozdulatlan,
Visszabámul nagy szemekkel
Élettelen', öntudatlan'.

Önmagát óhajtja szive,
Csak csodálja azt a képet,
Szerető is, szeretett is,
Tüzzel égő s tüzzel éget.

A csalóka árnyék felé
Farkát tárja, csókját veti,
Csókja vágyik, ölelésre;
De a képet nem érheti.

Nem vónja el álom, éhség,
Sem az éj a forrás megül,
Megigézve, emésztődve
Halványodik, erőtlennül.

„Nincs ilyen kin, nincs a földön! . . .
Látni folyton, kit szeretek,
Elnézhetem, szerethetem,
De az övé nem lehetek.

Tenger, ország, hegy, fal, kapu
Nem választ el tőle engem,
Csak a vizsín . . . vágyik reám
S még sem lehet övé lennem.

Te bűvös kép, akárki vagy,
Mért csalogatsz, jöjj ki hozzám,
Elég a kin, keblemre jöjj,
Öleléssel csókokod hozván.

Ó ne tűnj el, ó maradj még,
Ne vidd el minden reményem,
Legalább hadd, lássalak csak,
Ennyit kérek, ezt remélem.

Hervadt lellem a fájdalomat
Sokáig már úgy se bírja,
Birtokára lesve vágyik
Ifju éltém kora sírja.“

— Mint viasz a lassu tűztől,
Napsugártól üde harmat:
Vész az ifju lassu kinnal.
. . . Őszi naptól fű lehervad.

Szenvedését nem tudja más,
Fájdalmát nem osztja senki,
Panaszát csak Echo hallja
S a jajokat visszazengi.

Echo szava messze hallszik,
Meghallja a nympasereg
S meggyírva a rég nem látott,
A szép ifjut keresni meg.

De sehol meg nem találják;
Forrás mellett pusztá a hely, —
Aranyszín virágot lelnek,
A közepén fehér kehely.

A kiszenvedt szép ifjuból
E bánatos virág leve,
S emléketül, példaképen
Nárcisz lett a virág neve.

BOROS GÁBOR.

INCOGNITO.

— Beszély. —

Irta:

FANGHÉ GYUJTÓ IZABELLA.

(Vége.)

kegyed hihetett e képtelen gyanúsítások-
nak? — kérde Olgát szemrehányó han-
gon az idegen, midőn az neki a fennirtak
egyenes ellesett részleteit elmondta.

— Oh nem, nem hittem — felelt a
leány.

— Ha nem hitte, miért figyelmeztetne?

— folytatá szomoruan amaz. — Szegény jó Bon-
ka, ő az egyedüli, a ki bizik bennem! Hogy a töb-
biek nem teszik, ám legyen; csak nevetni tudok
szűk látköröségük fölött, de kegyed!

— Nem, nem! — kiáltott fel élénken Olga —
legyen meggyőződve, hogy egy pillanatig se hittem;
hiszen tudom, hogy az egész csak atyám titkárá-
nak koholmánya, a ki tán maga sem hiszi, a mit
terjeszt, s csak azért teszi, hogy önt innen elriasz-

sza. Ha hittem volna — folytatá csendestülve s nyil-
tan, meggyőzően tekintve az útas szemébe — mit
gondol, siettem volna-e figyelmeztetésére? Más oka
is lehet önnek a titkolódzásra, párbaj . . . vagy
egyéb magánügy, hiszen ilyesmi gyakran fordul
elő. És én nem akartam, hogy önnek kelemetlen-
sége legyen itt nálunk. Oh ne haragudjék, hiszen
én valódi jóakarattal tettem — végzé Olga össze-
téve kezeit és esdeklő kifejezéssel tekintve az ide-
gen arczára.

— Haragudni! — szólt engesztelődve emez
— tudnék is én önre haragudni? Legfőlebb cso-
dálkoztam egy kissé, miként tudott e mende-mon-
dákön annyira megindulni, hogy magát, egy fiatal
leányra nézve e kissé . . . hogy is mondjam? nos
hát merész lépésre szánja. Különböznél, hogy meg-
tette, már magában hizelgő reám nézve, mert azt
mutatja, hogy kegyed érdeklődik irántam, igaz-e?

— Oh igen — felelt őszintén Olga — hogy
ne érdeklődném, hiszen ön olyan szives irántam.
Olyan más, mint a többiek, megérti törekvésemet,
nem nevet ki és . . .

— Nos, és? — kérde mintegy továbbszólás-
ra ösztönözve a hirtelen elhallgatót, elragadtatással
nézve a zavarában oly kedves leányra.

És ez nekem olyan jól, olyan nagyon jól esik,
hálára kötelez.

— Szegény gyermek! kevés jót élvezhe-
tett az életben, hogy pár barátságos szó már
hálára kelti. De csitt! Mi az? Mintha valami neszt
hallottam volna? Valóban léptek, még pedig többes
számban.

— Istenem, ha valaki meglátja!

— Vonuljunk kissé a verandára, mig elha-
ladnak — mondá az idegen, megfogva Olga kezét
s őt a vadszőlőfal mögé vezetve — itt a lomb mö-
gött védve vagyunk.

De nem jól számított, mert az érkező két
férfi nem haladt el a ház előtt, hanem egyenesen
a veranda felé tartott.

— Menyköt! — szólt az útas — úgy látszik,
itt sem vagyunk biztonságban; hamar be a szobá-
ba! — tevé utána, sietve tolva be az ajtón a re-
megő leánykát. Aztán hamar betette az ablakot s
leeresztette a redőnyt.

— Mit akarhatnak, hogy utánam kémked-
nek, annyi bizonyos. Sebaj, ha meglátják, hogy min-

Sándor addig nézte, a mig csak láthatta, az-
tán a kezén levő két könycespre nézett s úgy
érezte, hogy égeti. Felkelt és távozott, alig birva
a fájó érzelmeket, mik lelkébe költöztek.

Szegény Mirka, lehullva menyországából, szár-
nyavesztett cherubként átkot szórt az égre kinjai
közt s összeesett. Ez átok volt utolsó szava, hosz-
szu, hosszú időre; az elröppent átok is imává vál-
tozott a hosszú némaságban. Magához térve, lejött
az erdőből, kiállt az útszélre, a hol Sándort szok-
ta várni, és várt, várthiába! Ha szóltak hozzá, nem
válaszolt, ha beszéltek hozzá, néma maradt. Nézte
a földet, mintha sirját keresné, boldogságának eme
sötét bölcsőjét, vagy a távolba meredt tekintetével,
s nézte a semmiséget, mely elnyelte üdvét. Hiá-
ba nézett, hiába szóltak hozzá, ő nem látott,
nem hallott többé; a szenvedések hatalma erőt vett
az ész, a lélek működésén. Némán, egykedvűen té-
pegette az útszélén ruháját, s midőn már a legap-
róbb foszlányokra tépte azt és akadtak szánó em-
berek, a kik más ruhát aggattak rá, eltűrte némán
és újra tépegette azt is. Várt, várt hamvazó szer-
dától húshagyó keddig. Az emberek megunták a
kérdőzködést, miután választ nem nyerhettek tőle

s később már némán haladtak el mellette, vagy
csak annyit mondtak egy sóhaj kíséretében: „Sze-
gény cigány leány!

* * *

Nagy napok jöttek. A szabadság isten-szikrá-
ja minden kebelben lánggra gyült; tengerré vált a
honszeretet, mely öndagályától emelkedett s nem
ismert hatalmat, mely korlátok közé szorítsa. Küz-
dött az elnyomatás ellen utolsó csepp vérig, har-
czolt a szabadságért véglehetőleg, védte a hont és
szent jogait haláláig mindenki; „mind ott voltak
egymás mellett, a fiu és édes apja“. Istenek har-
cza volt az, az alvilággal, mely nagy áldozatokat
követelt.

A harc tüzeben találjuk Sándort is, az áldo-
zatok között gyászoltuk őt is. Elesett, nem tudja
senki hol? Egyik itt látta harcolni, másik ott szólt
vele; látták mindenütt, beszéltek vele sokan, de
hogy hova lett, nem tudja senki. Évtizedek multak
el, midőn egy csalóka remény azt sejteté, hogy él;
a hír lázba hozott mindenkit s eljutott Mirkáig.
Midőn azt kiáltották fülébe: „Sándor él!“ az élő-
halott megrázkódott, mintha mély álmából ébredt
volna fel, felugrott ülőhelyzetéből, arca kigyult; a

pir, mely arczába szökött, a láz színe volt, az
élénkség mely szemében fölillant, a láz heve volt,
s a rugékonyság, melylyel fölugrott, a láz izgatott-
sága volt.

Ekkor szólalt meg először oly sok év után,
felkiáltva mohón: „Hol?“ de a magyarázat alatt
reményt veszítve, tagadólag rázta meg fejét s leült.
Ez egyetlen szava volt hosszú-hosszu évtizedek után
„hol?“ s aztán ismét elnémult s folytatta tovább
egyhangu foglalkozását, tovább tépedeste ruháját.

Ma is ott ül, ma is néma, ma is úgy játszo-
gat foszlányaival.

Sokan megkísértették őt jóléttel körülvenni;
önkéntelenül engedett, de mihelyt szerét ejthette,
ismét visszazökött az útszélre, oda, honnan Sán-
dorát várta. Mit neki jóllét? a lelki veszteséget az
anyag nem pótolhatja soha!

Hiába godolták, hogy az egyetlen kiejtett szó
után majd beszélni fog, ma is oly némán ül ott,
mint négy évtizeddel előbb, csak hogy a bogárhaj
megöszült, a tüzes szemekből kihalt a remény, a
szép arcot megszántotta az idő. Minden elmúlt,
csak egy maradt meg, a mellette elhaladók sohaja:
Szegény cigány leány!

den csendes, majd tovább mennek. Ülünk le csendesen s hallgassuk, mi történik odakünn.

— Még ébren van, vagy tán lámpánál alszik? — szólt suttogó hangon az egyik ott künn.

— Ki tudja miben töri a fejét — felelt hasonlóan a másik.

— Már mindenesetre résen leszünk — mond az előbbi — én itt maradok az ajtó előtt, te tartsd szemed a kertre nyíló ablakot.

— Patvarba! — szólt odabenn az idegen — ezek, úgy látszik, komolyan őr akarnak állni.

— Istenem! mi lesz belőlem! rebegé Olga — hogy megyek én el innen?

— Bizony azt magam sem tudom — felelt az útas. — De reméllem, ezek a mamlaszok vagy bele únnak a haszontalan őrködésbe, vagy elalyszanak.

— Nálad van a revolvered? — hangzék ismét odakünn.

— Nálam, töltve s lövésre készen.

— Az enyém hasonlóképen. Félni hát nincs okunk, annival kevésbé, minthogy a titkár az első fűtentyésre itt terem embereivel.

Ezek, úgy látszik, rendes ostromot terveztek szegény fejem ellen! — szólt nevetve az idegen.

— Ön nevet? hogy tud most nevetni? — viszonzá sértődötten Olga.

— Bocsánat, de a kegyed helyzetét kivéve, az egész olyan nevetséges, hogy lehellen . . .

— S már majdnem hangos nevetésbe tört ki, mikor tekintete Olga arcára esett, a melynek valóban szomorú kifejezését látva, ő is komolylyá lón.

— No, nem nevetek, csak ön ne haragudjék, szegény gyermek — aztán leült a leány mellé a bőr kanapéra, megfogta kezét s közelebb vonta őt magához, gyöngéd, biztató hangon beszélt hozzá.

— Hiszen végre is csak találunk valami módot a menekülésre. A legrosszabb esetben felkeltjük a néit . . .

— Oh nem, nem! — felelt hévvel Olga. — Ez zajt okozna, a mi most legrosszabb lenne.

— Nos, aztán végre is? mi lenne az a legrosszabb? Remélem, nem hiszi, hogy cserben hagynám?

— Védelme csak általmamra lenne.

— Merész föllépés mindig imponál s azzal, ha nyíltan megkérem a kezét . . .

— Erkölesi kényszerből? soha! — kiáltott fel szenvedélyesen Olga, arcát kezeivel eltakarva.

— Ha nem kényszerből tenném? Ha a végzet közreműködése csak sietteté azt, a mit később úgy is megtettem volna? — szólt, gyöngéden elvonva a leány arcáról kezét az útas.

— Nem, nem akarom hallani — rebegé amaz.

— Miért Olga? — suttogá az idegen, egészen közel hajolva hozzá. — Hiába mondaná, hogy nem szeret, nem hinném el. No, ne heveskedjék — folytatá Olgának egy hirtelen mozdulatára, gyöngéden magához vonva őt — vannak érzelmek, melyek rögtön szüleinek s az első alkalmas pillanatot felhasználják, hogy nyilatkozzanak. Olga, emlékszik még a nagy köre a zuhatag fölött? Én már akkor tudtam, hogy nekünk egymást szeretnünk kell és ön ne érezte volna? — mondá, átkarolva a remegő leányt.

— Oh, ne kérdezzen, csak most ne! — esdeklett Olga, fájdalmas, kérő tekintettel emelve szemét az idegenre, a ki oly közel vonta őt magához, hogy ajkai már az övéit érinték.

— Jó hát, ne most — viszonzá ez, visszakapva fejét — igaza van, nem illik visszaélnem védtelen helyzetével,

Elvonult a kerevet tulsó oldalára s ott ült hallgatva, mozdulatlanul, mignem Olga pár pillanat múlva megszólítá:

— Valami jutott eszembe — mondá.

— Mire nézve? — kérdé az idegen.

— A menekülésre nézve. Az előszobából lépcső vezet a torony szobába.

— És aztán?

— A toronyszoba erkélyéről könnyű kilépni a fedélre s azon végigmenve, a ház tulsó részén levő csatornán, le lehet ereszkedni a földre.

— Kissé merész expedíció, de ha gondolja . . .

— Gyermekkoromban pajzanságból akárhányszor megtettem és sikerült, miért ne sikerülne most is? Jó éjszakát.

— És azt hiszi, hogy egyedül bocsátom e veszedelmes útra?

— Ön csak akadályomra lenne.

Sőt ellenkezőleg, azt hiszem segíthetek. Egykor elég jó tornász voltam.

— De ha kérem önt!

— Bocsánat, ez egyben nem engedhetek.

— Jó hát, minden perc drága, menjünk!

— Olga megindult, óvatosan kilépett az előszobába, tapogatózva eljutott a lépcsőig s követve az idegentől, elérkezett a toronyszobácska ajtajáig.

— Be van zárva! — szólalt meg egyszerre kétségbeesetten.

— Majd kiemelem a sarkából. Az egész egy kis deszkaalkotmány, nem lehet valami szilárd munka.

— De zajt okoz.

— Vigyázok. Látja, még sem vagyok egészen fölösleges?

Az ajtó engedett s egy erélyes fogásra kiemelkedett sarkaiból annyira, hogy a résen át belelehetett csúszni a kicsiny, mint látszék, lomtárnak használt helyiségbe, melyet a most már teljes fényében ragyogó hold gyöngén megvilágított.

Olga sietve az egyik ablakhoz futott s azt felrántva, kilépett az erkélyre.

— Még be sem várja, hogy segítsék? — mondá őt követve az útas. — De br! a szobák fülledt légéhez képest künn hideg van s önnek semmi meleg ruhája.

— Ezzel visszament a toronyszobácskába s egy fogásról levéve egy ott csüngő köpenyt, a leány vállaira teríté.

— Ez csak nehezíteni fogja vállalatomat — mond Olga.

— Majd, ha kúszásra kerül a dolog, előre ledobjuk. Kettős szolgálatot tesz e köpeny kegyednek, megóvja az éji hűvöstől s elfedi ruhájának világos színét — felelt az útas.

— Igaz viszonzá Olga — induljunk tehát.

S már épen azon volt, hogy az útas segélyével az erkély karfáján átmásszon, midőn új jelenség vonta magára mindkettőjük figyelmét.

— Mi az, ki jön ott megint? — szólt Olga.

— Egy elburkolt női alak — felelt az idegen.

— Egyenesen a ház felé tart, kémeledve néz körül . . . Patvarba, hát már a nők is hadjáratot indítanak ellenem?

Az elburkolt alak ez alatt a verandához ért s már épen belépni akart, midőn az őrálló előlépett. Egy félig suttogott „áj, ki vagy?” s egy halk sikoltás hangzott fel majdnem egyszerre, mire az őr hirtelen hatalmába keríté a nő két kezét. A zajra a másik őr is elősietett társa segítségére, a ki alig bírta tartani a minden erejéből szabadulni akarót.

— Szólj, ki vagy? addig nem bocsátunk.

— De a nő nem szólt, csak tovább folytatta

szabadulási kísérleteit, kézzel, lábbal védekezett, még fogait is használta, hevesen beleharapva az egyik férfi kezébe.

— Ugy-e szép, galambom? — mondá a másik, míg társa hangosan jajdult fel kinjában — no, ha te ilyenekre adod a fejedet, majd teszünk róla.

S ezt mondva, egy mellén csüngő sipba fújt.

Az éles hangra nemsokára léptek zaja felelt, két ellenkező irányból két kis csapat bontakozott ki a bokrok közül. Őt-hat, vadászpuskákkal fegyverzett emberből állott mindenik s fogolykép mindkettő az előbbihez hasonló elburkolt nőalakot őrzt.

— Nini, azok is fogtak valakit — szólt a házat őrök egyike — még pedig, a mint látom, szintén fehérceledet.

— Jelentem alásan, tekintetes polgármester úr — szólalt meg a jobbról érkező csapat vezére, katonásan köszöntve balról jövő társát — hogy sikerült egy gyanus egyéniséget elfognom, kit jó lesz szigorú vallatás alá vennünk, mert eddigi kérdéseimre, csak konok hallgatással felelt.

— Épen mint az enyim — felelt a polgármester.

— S a mienk — mondák a ház őrői.

— Külörben, hátha el is bocsátanók őket, hiszen végre is csak nők, ki tudja mi járatban vannak? — mond a tanár.

— Épen ezért nem kell őket elbocsátanunk — felelt hévvel a titkár — nem hallották soha, hogy híres gonosztevők női ruhában . . .

— Ha-ha! — hangzott egy hangosan feltörő, de rögtön elfojtott nevetés.

Az útas volt, ki nem tartóztathatta többé eltörő jó kedvét, de Olgának szájára tapuló keze rögtön elhallgattatá.

— Az istenért! és ön még nevetni tud — szólt szemében a tehetetlenség könyeivel a leány.

— De kedvesem, hát lehet ennél nevetségesebb valami a világon? — felelt alig fojthatva vissza a nevetést amaz. — No, de haragszik, hát nem nevetek. Nézzük csak tovább, hogy hova fejlődik a dolog, mert nagyon érdekes, az tagadhatatlan.

— Oh istenem, megöl a szégyen! — sohajtott Olga.

— Miért, édesem? Soh'se bántsza ez önt, én csak nevetni tudom.

E közben odalenn a felhangzó kacajra pillanatnyi hallgatás állott be, de mivel minden következmény nélkül maradt, azt gondolva tán, hogy csalódtak, tovább folytatták az inquisitot.

— Fedezték fel magatokat, ha jóban jártok — szólott inquisitóri hangon a polgármester — mert különben kénytelenek leszünk keményebb rendszabályokhoz nyulni.

— Jaj, gyilkos! — kiáltott egy újabb harapásra a gyógyszerész — de már ezt tovább nem tűrhetem.

— Ezzel hirtelen lekapta a deliquens fejét elburkoló kendőt.

— Szent isten! ő nagysága! — kiáltott fel ijedten.

— Nöm! — nyögött a polgármester — lehetséges-e?

— Nos, hát miért ne lenne lehetséges? — szólt ekkor merészen előlépve a titkár által vezetett fogoly — mikor itt meg én vagyok, tessék meggyőződni benne akarkinek. — S a bámulók elé, burkát levette, Bonkáné lépett.

— S miért tette ezt, asszonyom?

— Miért? Hát azért, mert nem akartam megérni azt a gyalázatot, hogy valakit, a ki há-

zunk, asztalunk vendége volt, ily csufosan meghurcoljanak. Figyelmeztetni akartam az idegent, itt a levél, ezt akartam kezébe juttatni.

— Természetesen, ezt akartam magam is — szolt ő nagysága.

— No hiszen, ha már mindnyájan bevallották, hát én sem titkolózom többé — mondá Malvin kisasszony.

— Szörnyűség! az egész asszonynevelés el lenünk szegődött — nyögte elkeseredetten a polgármester.

— Ismerje el kedvesem, hogy most nem nevetni, a lehető leghősiesebb önfeláldozás — fuldoklott odafenn az idegen. — De mit látok? Kegyed még sir? Bohó gyermek, hogyan lehet vigjátékban sirni? Csak magácska né lenne itt, majd még hosszabbra nyujtanám én azoknak az uraknak már is hosszúra nyúlt orrát. De így azon kell lennem, hogy biztonságba helyezzem az én szegény kis bujdosómat s erre legjobb alkalom ez általános zavar. Mig azok ott pörölnek, visszatérünk szobámba s a kert felőli őrizetlen ablakon át, nyaktörés veszélye nélkül jutunk a szabadba. Jerünk, édesem!

Olga szótlanul követte be a szobába, le a lépcsőn, az útas szobájába s annak ablakán át a kertbe.

— És most átadom önnek a vezényletet — mondá az útas — itt kegyed jobban tudja, merre juthatunk legkönnyebben otthonába.

De a sors könyvében nem úgy volt megírva, hogy Olga akadálytalanul térhessen csendes szobáskájába.

Mig a menekülők a házat megkerülték, a társaság egyetlen semleges tagjának, a tanárnak, eszébe jutott, hogy mig társai a hölgyekkel igyekeznek tisztába jönni, addig a gyanus egyén, ki a nagy hű-hóra bizonynyal felébredt, ha akar, egész kényelemmel megszökhetik. Visszatért hát őrállásához, rögtön észrevette a nyitott ablakot s alatta a kavicsos ösvényen még egy sötét tárgy is tünt a szemébe, melyet közelebről megnézve, csinos zsebkönyvet ismert föl benne.

— Vége, elszökött — gondola — e könyvet bizonynyal akkor ejté ki zsebéből, mikor az ablakon kiugrott. S elindult, hogy fölfedezését társaival közölje, de még fél sem nyithatta száját, mert ismét új esemény hozta felindulásba a valamennyire csendesült kedélyeket.

— Segítség! Olgát elrabolták! — kiáltott lélekszakadt futásban érkező a csoporthoz Annus, aztán végkép kimerülve a ház előtt álló padra rogyott.

— Mi az! mit beszél az a lány? de szóljon hát az égre! — kiáltottak mindenfelől.

— Jaj, nem bírok! — nyögte fuldokolva Annus.

— Szólj hát legalább te — fordultak a kérdezők az Annust kísérő szobaleányhoz — mond, mi történt? hogy történt? vagy megbolondultatok?

— Hát . . . hát, kérem alásan Olga kisasszony nincs sehol — fuldokolt a leány.

— És ablakához létra van támasztva — lihegett Annus.

— De hát hogy mentél te oda? — vette fel a vállatást az idősebb nővér — hol járkálsz éjnek idején? Gyermeknek ilyenkor aludni kell.

— Ugyan már ne ijesz reá, mikor beszélnie kell — veté közbe Bonkáné. — Ne félj lelkem, nem lesz bajod, mond csak, mit tudsz Olgáról?

— Hát . . . hát úgy féltem otthon. Mindenfelé csak titkos sugdosás, kémlelődés, jövés, menés . . . nem tudtam aludni, de még lefeküdni sem.

És mivel Olga ablakában még világot láttam, oda mentem hozzá, ő olyan bátor . . . aztán hát nem volt sehol, az ágya érintetlen s a létra . . .

— És itt az ablak nyitva s a földön ez a könyv! — kiáltott közbe, magasan tartva zsákmányát a tanár.

— Olga jegyzőkönyve — sopánkodott Annus.

— Hallgass, te kis liba — sugta neki Bonkáné.

— Itt rajta nevének kezdőbetűje, én himeztem volt neki karácsonykor — erősíté Annus.

— Be a házba, meg kell motózni mindent! — kiáltott a polgármester s dühösen rontott, a lármára felöltözött kirohanó Zeleinét újtábol félre lökve, a lakba.

— No, most igazán kelepcebe jutottunk — mondá, karjaival feltartva a roskadozó Olgát az idegen.

— Vezessen haza, hisz látja, hogy eróm elhagyott — rebegé Olga.

— Haza? miután könyvét ablakom alatt találták? Mi várna önre ottan?

— De hát mit tegyünk? — szolt lehangoltan Olga.

— Én tudnék egy módot — felelt az útas — kissé merész ugyan, de biztos. Jöjjön velem.

— Hova? — kiáltá ijedten Olga.

— Olga! — szolt most komolyan az idegen.

— Én szeretem önt s ön sejtene engedé, hogy viszonzozza érzelmeimet. A kit szeretünk abban bízunk is kell, bizzék bennem, Olga, s az ég tanum, hogy nem fog csalatkozni. Jöjjön velem. Egy óra mulva indul a vonat, ez idő alatt a pályaházhoz érkeztünk, akarja-e?

— Hova akar vinni — mond kétségbeesetten Olga.

— Ne féljen, Olga — viszonzá szilárd, férfias hangon az idegen — a kit szeretünk, azt tiszteljük is. Csak olyan helyre akarom vezetni, a mely méltó önhöz. Menjünk anyámhoz Olga.

E perczben lármásan jött elő a házból az üldöző sereg.

— Nincs, egyik sincs, semmi jel, semmi nyom sehol! — kiabáltak össze-vissza.

— No, hiszen csak kerüljön elő az az elvetemült leány, majd megmutatom én neki — dühöngött a polgármester — bedugom valami kolostorba s évekig ott tartom.

— Előbb kellett volna — mondá ő nagysága.

— Persze, a divatos szabad nevelés — veté közbe epésen Malvin.

— Mit is lehetne kívánni egy olyan leánytól — nyilvánítá Bonkáné — a ki egészen magára hagyatva, anyai gond nélkül nevededik? No tudom, hogy az én leányom majd . . .

— Annus, aztán előre mondom, vége legyen a nagy barátságoknak. Többé meg ne lássalak vele.

— Nos hallja, szegény gyermek, miként vélekednek felőle? — sugta gyöngéden az okogó Olgának az idegen — jöjjön, adjon alkalmat nekem, hogy jóvá tehessem, a mit érettem kell szenvednie. De siessünk, az idő halad, még megkésheztünk.

— Vigyen hát, a hova akar — rebegé Olga, a ki később lett volna meghalni, mint visszatérni abba a körbe, a mely, érzé, egészen idegenné vált reá nézve.

Másnap reggel, miután az éjet az egész kolonia ébren s minden bokrot átkutatva töltötte, megjött a válasz a Bonka által feladott sürgönyre.

„A ki után ön tudakozódik, Berkényi Kálmán budapesti tekintélyes ügyvéd és házbirtokos.“

Igy szólott a távirat, melyet nyomban egy másik követett, a helybeli vasutállomáson feladva s a polgármesternek czimezve:

„Gyanusítottak ok nélkül, vádoljanak most okkal. Igaz, tolvaj vagyok, elloptam legdrágább kincstüket.“

Pár nap mulva bővebb tudósítások jöttek. Egy terjedelmes láda a Zeleiné czimével, benne az Olga által felvett ócska köpeny helyett drágas, drága felöltő, pár csinos emléktárgy a Bonka család számára és egy nagy hajás bábu a Latányi Annus nevére.

Ezt levél követte finom, női írással, a melyben özvegy Berkényi tanácsosné nyugtatja meg az aggódó szülőket Olga sorsa felől, egyszersmind megkérve a kedves gyermek kezét Kálmán fia számára.

— Nos, úgy-e mondtam? — szolt diadalmas arcczal Bonka — hála istennek, nem áll még csupa szélhámosokból a világ.

A veréblaki udvar pusztuló fái.

ért szeretik úgy a hollók a veréblaki uri udvart, mikor az olyan pusztá? Csodálatos, hogy a szarkák is déli időben a palota tetejére szállnak és kepelnek, holott vendég soha sem érkezik oda.

Mikor mi még Veréblakon laktunk, feltűnt nekem, hogy a grófok pusztá udvarát mennyire kedvelik a hollók. Reggelenként elszállnak a mezőkre, esteledéskor megint csak ott keringenek a jegenyek körül, a tó fölött; aztán nagy lomhán, károgás közt átvágnak csapatostul a parkon, hintázva a légben és lebbennek a palota tetejére. Egyik-másik elkésett madár körülroptesi a még egyetlen ép kéményt s megül a tetején s kinyújtott nyakkal körülkémléli a vidéket.

Furcsa madarak ezek a hollók! Mint valami elátkozott nép, olyan furcsa, fekete, hallgatag sereg, a kik elfeledtek beszélni, csak azt, azt az egy szót ismétlik szüntelen:

Kár!

Kár! kár ezért a szép udvarért, a mely felett most ők gyülekeznek. Ezek a száz esztendő madarak bizonyára emlékeznek a veréblaki uri udvar fénykorára. Látták uri népét, kényes cselédségét, látogatott lakodalmait, minden szerit-számát, a vén gróf és a vén grófné temetését.

Látták ők, hogy ültette az öreg gróf a gesztenye-sétát az udvarház rácsos ajtójától fel a domb-lábig, a hol a szilfaerdő kezdődik, hogy ásattott tavat, hogy csináltatott pompás állóükröt a patak vizsugarából, simábbat a velencei üvegnél, a minek a rámáját diszvirágok alkották, hogy a ki nézte magát benne, virágkeretben látta az arczképét. Rózsaberket is ültetett az öreg gróf, ollóval nyírat a az orgona cserjéket s olyan paradicsomot csinált az egykori pusztá kertből, hogy egész Erdélyben hire volt. És élt szigorú egyszerűséggel. Fennmaradt róla, hogy tizenkét évig viselt egy szalmakalapot, a mit egy csiki székeltyől vett négy garasért. Gazdag pipatoriumát a sarokszobában csak vendégei számára tartotta, ő maga fekete-pirosra szitt legénykori tajtékjából füstölt. Ő maga osztotta ki a heti porciót s számolt este, gyaloglámpa mellett kuporogva a verandán, a dolgos néppel. És olyan jóságos, piros arcza volt! A grófnőnek is. Egymásnak voltak teremtvé, még az arczuk is hasonlított egymáshoz. Igazán ketten tetek egy egészet. Mig a gróf lábalt a cséplő-szalmát, kendert nyüvetett e grófné, s e mellett a leányainak is tanította az angolt és a francziát és a szakácskönyvet is.

És a kisasszonyok! A mint anyámtól hallom angyal szép gyermek volt mind a kettő. Veresnyit szaladtak a kerten át a lepkékkel, mikor még egészen kicsinyek voltak, később fiatal grófok társaságában sétáltak a parkban, a könyveket, mint a drága babákat a gyermekszoba lomtárába dobva. Daloltak, zongoráztak és táncoltak. Voltak vadászatok, piros kabátú lovagokkal, tarka agarakkal, kürtös vezetőikkel, solymárokkal s telivér paripákkal. Syrén és Malvina grófnők vakmerő lovasok voltak s lobogó, repkedő hajuk mindig legelőt lebegett, mint a harci zászló.

Hát a lakodalmaik! Milyen fényvel ülték! Az egész falu hivatalos volt arra, czövekre ütött asztalokhoz, lenn a kertben. Csak úgy csengett a vidék a jókedvű vendégnéptől.

Pedig a comtesseek nem is csináltak olyan nagy szerencsét! Syrén, a kisebbik, rangján alul ment férjhez, egy derék székely nemeshez, szerelemből. S az öreg gróf szívesen ráadta áldását. Malvin, a szebbik, azonban egy német báró katona tisztnek adta kezét, a legdelibb fiúnak a társaságban. Csinos, szőke volt, ragyogó búzavirág szemével mindig nevetett.

És a gögös Malvin le is nézte hugát a mai-salliance miatt.

... Aztán az öreg gróf meghalt. Az öreg grófné is utána ment azután.

Az ifju nemzedék vette át a tért. Legelőbb is a régi udvarházat ontották le, letépték falairól a felfutó szőlővenyigét s szét szedték az utolsó köig. Rakattak helyette másikat, fényesebbet, díszesebbet, szobrokkal, — de koránt sem barátságosabbat.

Igy akarta Malvina. Aztán alig multak el a szilfák lombjai kétszer, bezárták az új kastély ajtaját, ablakát, s elmentek a székvárosba lakni, mert Malvina unatkozott.

Évszámra sem fordultak meg Veréblakon. A hollók ez alatt szoktak a lakatlan házhoz.

Egyszer egy hideg őszi éjszakán fátylós emberek hazahozták Veréblakra a szőke bárót, de holtan. Ott feküdt egy paraszt szekér szalmáján s az ide való lévita mondott felette unalmas, dicsérő beszédet és bezárták a sirkápolnába. Egy kerek seb volt a homlokán. A mint a cselédség beszélt, sok pénzt kártyázott el, az alatt Réthy báró beleszeretett a nejébe s a szomszéd galambosi erdőben párhajban megölte.

Annyi bizonyos, hogy Malvina grófnő csak egy félév múlva ért rá, eljöni férje sírjához ájtatos imára, Réthy báró társaságában. Esténként együtt sétáltak a parkban, a gesztenye-séta sötét lombjai alatt s a szilfa-erdőben. Malvina grófnőnek kedves emlékei fűződhetnek a hatalmas szilfákhoz és a gesztenye-sétához.

Aztán felkerekedtek ismét s nem látta őket senki, sokáig.

A park útai begyepesültek, a varjuk megfészkeltek a jegenyefákon, a kémények beomoltak, a lovak, tehének kipusztultak az istállókból, a csürleégett.

En már csak így emlékszem a veréblaki uri udvarra. Jól emlékszem, hogy az emelet bezárt szalái megett mennyi volt a veréb-fészkek! Csak jól be kellett nyúlni s az ember tuczatjával szedhette ki onnan a többé-kevésbé kifejlett csipasz fiokokat.

De leginkább szerettem a kertet. A hatalmas szilfák lombjai alatt annyiszor elbolyongtam. Úgy tetszett ez az elvadult világ nekem. Itt együtt nőtt az ibolya és a kék lilium, a disz-akác és a bírsalmafa. Elmálló kerti padok deszkáiból piros

fejű gombák nőttek, míg a fenyők alján jó ízű csiperke, mivel nem egyszer tömtem meg a zsebeimet.

Malvina grófnőt is láttam nem egyszer. Most visszatért sok év után megint, de szépsége elvirult, kihamvadt szeméből az ifjuság tüze, bár ha akkor is olyan holló fekete volt, termete is olyan magas, mint régen, de koránt sem olyan délczeg.

Csak romja volt a réginek. Azóta itt élt egyedül, mint a remete.

Egyszer a jegyző kis lányával a szilfák alatt találkoztunk vele. Oda volt dőlve az egyik törzshez, összefont karokkal s nagy kék szemével a távolba tekintett a kék hegyek felé. Megálltunk félénken, azt hittük, nem vesz észre és futni akartunk. De ő ránk kiáltott, bár még mindig a távol hegyekre nézett:

„Ki az? Megállj!” s mi meg is álltunk.

Lassan felénk fordult, erősen megnézett s kérdezte kemény hangon:

„Testvérek?!”

„Nem!” feleltünk.

„Akkor hát miért jártok együtt? Válgatok el és soha se találkoztatok!” Mondá s elfordulva tőlünk megindult, nagyokat lépve, a hegyen lefelé.

Mindig úgy láttam, feltűzött ruhában, összefont karokkal sétálni, vagy állni a szilfák között, szemével a távolba tekintve. Mintha várt volna onnan valakit.

Ha várt, akkor a sirig várt és hiába. És hogy halt meg? Egy rozzant padon ülve a szilfák alatt.

Azóta a szilfák is kipusztultak és a gesztenye-séta is pusztulóban. Az épjét kivágták butorfának, a betegével majd az idő bánik el. Egy-kettő minden tavasszal elkésik a zöldüléssel.

PESTI POSTA.

XVI.

Budapest, aug. 19.

ult szombaton nyitották meg a „Magyar államvasútak indó házát” vagy: „Magyar államvasútak induló házát” avagy: „Magyar államvasútak pálya házát”. Azért írom ide mind a három czimet, hogy szót ne szaporítsak s elkerüljek minden nyelvbéli vitaközlést. Válaszsa ki magának a három közül mindenki azt, mely neki legjobban tetszik.

A mi engem illet, nekem maga az épület tetszik legjobban. Szép és inposans épület, melyre büszke lehet nemcsak a főváros, de az ország is, ha semmi egyébért, már csak azért is, mert ime ezzel is bebizonyítottuk, hogy tudunk a magunk lábán járni, s nem szorulunk lépten-nyomon idegen támogatásra. Mert a mi csak látható e szép alkotmányon — mely e városrészen minden épületei közül annyira kimagaslik, hogy hatalmas ívezete, mint valami diadalkapu, már a ferencziek-terén szemébe tűnik az embernek — maga az épület, annak minden díze, külső, belső felszerelése, szóval az egész — magyar ész, magyar kéz műve, még pedig — némi kicsinységeket leszámítva — tökéletes műve.

A megnyitás napján kora reggeltől, késő estig tolongott a nép a gyönyörű palota körül, mely feldisítve, kilobogózva, büszkén fogadta csarnokai-ba a sok hivatalos egyéniséget, kik kritizálni jöttek, az érkező és távozó utasokat és a nézők ez-

reit, kik gyönyörködve tapasztalták, hogy haladunk, sőt erre nézve elmondhatjuk: gőzerővel haladunk, mert hiszen az egész pályaházat, számos melléképületeivel, azzal a szép gyepes, sürrün bokrozott kis park-kal, mely előtte díszleg, alig két év alatt varázsolta ide a munka és szorgalom tündére.

A hozzáértők mondják, hogy mindene nagyon helyes és czélszerű, magam pedig látom, hogy szép és kényelmes; utóbbi nem csak a hivatalnok személynét számára, de a közönségre nézve is. A várótermek világosak, nagyok és díszesen butorozottak. A folyosók s csarnokok fölékesítve jeles mestereink falfestményeivel, melyeket mindenki dicsér, kivéve néhány festőművészt, a ki nem festhetett oda semmit. Minden sarokban forgatható, menetrendet jelző táblák, melyek után azok is tájékozhatják magukat, kik nem tudnak olvasni. Különben az ilyeneknek megmagyarázzák a dolgot az egyenruhába öltözött tisztelt ajtónálló urak, kik most még valamennyien nagyon illedelmes hangon beszélnek és — ez a legnagyobb vívmány — magyarárnak!!

A jegykiadáshoz hölgyek vannak alkalmazva, a mi szintén helyes dolog, mert először: sok hivatalnok özvegyének kenyeret ad, másodsor: a nők sok tekintetben pontosabbak a férfiaknál, no meg aztán nem olyan hamar lesznek idegesekké, s nem gorbombáskodnak azzal, ki a III-ik osztályon utazik.

A vendéglő jól be van rendezve. Az ételek kitünőek s világ csodájára — olcsók; az italok nemkülönb. Láttam itt egy olyan pinczért is, ki nem szólítja meg a vendéget németül. Ha így marad a dolog, úgy ez lesz a város egyik leglátogatottabb vendéglője. Ide fog térni legnagyobb része azon közönségnek is, mely a ligetből jön, hol a város csufságára eddig nincs egyetlen tisztességes hely sem, melyben jó ételt jó italt lehetne kapni, zsarolásban azonban és komisz kiszolgálásban lehet része mindenkinek.

Szóval a főváros legszebb épületei szaporodtak ismét egygyel; a magyar művészet, ipar és munka becsületet vallott, s méltó öröm tölti az ember szívét, midőn e nyüzsgő zajból, a száz meg száz lángú villam-fény messzevető sugarainál a város szunnyadó csöndjébe, otthonába tér.

Az én szívemet is öröm töltötte volna el, ha . . . ha nem lettem volna kénytelen a kerepesi uton át haladni.

Milyen árnyéka a fénynek! — — Az a sok ronda viskó! — — Az a sok piszkos lebu! . . . A nyomor minden büzével telített levegő! . . . Mig az ember a népszínházig ér jobbra, balra nem látni egyebet csavargók tanyájánál, részeges korcsmahősök mulatóhelyénél. Csapszék után csapszék, minden házban legalább egy. Mindenikben pálinkától ittas napszámosok, dülöngő, puffadt arcú kézművesek, candidatusai a dellirium Fremensnek és lakói az utszéli pocsolyáknak s börtönöknek. Látni lehet köztük pelyhes állu gyermek arcokat, ezek most léptek az élet e nemes iskolájába; asszonyokat, leányokat, kik ide hozzák a feslettséget, hogy filléren árult becsületükért néhány órára megtöltésük gyomrukát; csavargásban, mámorban, duhajkodásban megöszült aggodat, kiknek az életben már nincs egyéb reményük csak a palaczk, a tivornya, a mindent feledtető magánkivüliség.

Ma épen szombat van, ez a megváltás napja.

Itt-ott a kerítés megett még sötét népcsoportosulások látszanak: valami hadonázó, rikoltozó tömeg kereng egy asztal körül, melyen mécses ég s egy ember pénzt számlál. Most fizetik ki a heti bért. A férfiak csoportja közül előbukkan egy-

egy nő, karján síró gyerekekkel. Mohó kapzsiság villog az asszony szemében, kiaszott testének minden tagja remeg. Vajjon mit keres itt? . . . . Férje után jött, hogy ott melegében ragadja ki kezéből a néhány fillért, melyen az egész család tengődik. Ha elmulasztja ide jönni, úgy vége mindennek. Másfél nap mulva egy dülöngésző hústömeg támo-lyog be a nyomorult tanyára s a veritékkel szer-zett munkabér helyett hoz a családjára számára gyalázatos szitkokat, ütlegel, néhány rugást s nyő-szörgő álomba merül, melynek neve: desperá-tió. — — —

Vajjon e lebujok egy részét nem kellene po-rig rombolni s kikergetni belőlök a privilégizált méregkeverőket, hogy vonuljanak vissza, — — —
— — sugárúti palotáikba? — — —

GABÁNYI.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kolozsvártt, 1884. augusztus 23.

— SZÍNHÁZI HIREK. Bihari Béla, színházunk törekvő tagjának csütörtökön volt jutalomjátéka, színre kerülvén Meurice Pál drámája: „Samyl az oroszok ellen“. A jutalmazandó Adilla szerepét játsza sikerrel. A gondos előadásból még Kovács Gyula és Medgyasszai Evelin váltak ki kitűnő alakításaikkal. — Bartók Lajos „Kendi Margit“-ja színházunknál is már szerepezve van, de csak a téli idényben fog színre kerülni. A czimszerepet Medgyasszai Evelin játsza. A jövő hét egyik legérdekesebb udjond-sága Schweizer mulatságos vigjátéka „A darvinisták“ lesz. — Hetényi Béla, színházunk volt tagja „Csicsóné“ című népszínművére is készülnek már s még a nyári idény alatt előadásra fog kerülni. — Két érdekes jutalomjátéknak is nézünk elébe; az egyik a Kovács Gyuláé, mely alkalommal „Szent-László és kora“ kerül színre; a másik Medgyasszai Evelin, színházunk szép tehetségu tagjáié, ki dicséretreméltó ambícióval jutalomjátékaul Shakspeare „Téli regé“-jét választá.

— HUNVALD ANTONIA, társasköreink egyik szép virágának elhunytáról vettünk gyászjelentést. Hunwald Lipót polgártársunknak még csak 18 tavaszt élt leánya f. hó 22-én hunyt el typhusban; temetése 24-én lesz, melyre — mint halljuk — dr. Kohut Sándor át fog jönni Nagy-Váradról, hogy a sir felett gyászbeszédet tartson. — Béke hamvaira!

— CSALÁDI ÜNNEPÉLYEK AZ UDVERNÁL. Erzsébet királyné a király ő felsége születésnapjára csinos ajándékot készített az ebensei faragó iskolában. Három fatalpon álló virágcsésze ez. A két kisebb s egy nagyobb csésze stilszerűleg van kidolgozva és vadász-jelvényekkel díszítve; mind a három Greil tanár tervei szerinti s Wenger tanár felügyelete alatt készült. Az új intézet nehéz feladatát sikeresen oldotta meg. A trónörökös születésnapjáról a brucki táborból a következőket írják: Az első üdvözlőlevelet a trónörökös a mai nap alkalmából a császári család tagjaitól és a bajor udvartól kapta. A trónörökös hadosztályának élén részt vett a Wilflinsdorf melletti hadgyakorlatokban. A gyakorlatok közben a trónörökös is megjelent a gyakorlótéren. Stefania trónörökös névenapja alkalmából egymást érték az üdvözlő sürgönyök az országból s külföldi udvaroktól. A reggeli mise után a trónörökös-pár a tisztelgéseket fogadta. Müllenaer kerületi kapitány a kerület és a hivatalnokok, a polgármester pedig a lakosság nevében üdvözlötték a főhercegnőt, ki melegen köszönte meg a megemlékezést. A tisztikar is küldöttségileg tisztelget. A trónörökösné később Pálffy grófnő kíséretében Lakfurtba rándult, a trónörökös pedig vadászatra ment. A trónörökös-pár tegnap, a király meghívására Laxenburgba utazott.

— REZSŐ TRÓNÖRÖKÖS néprajzi nagy munkájából az első kötet első füzeté jövő év szeptember hó elsején fog megjelenni; egyidejűleg Bécsben németül, Budapesten pedig magyarul, a trónörökös által irt bevezetéssel. Két hétre pedig az Alsó-Ausztriával foglalkozó füzet fogja elhagyni a sajtót, melyben Rezső

trónörökös a dunai tájakat írja le. Ismét két hét mulva a Magyarországot tárgyaló első füzet lesz kibocsátva. A rajzokat e kötethez Rumpier Ferenc festőművész készíti.

— JÓKAI MÓR TANKÖNYVE. Koszorus regényírónk tollából a napokban jelent meg: „Magyarország története a népiskolák számára.“ kiadják a Révai testvérek. A kis munka az egész magyar történelmet tárgyalja egész az okkupációig; a főbb események versbe vannak szedve s több helyt illusztrálva is. Különben a könyv előszava a következő: A történetírás az élet tanítója, s Magyarország története a magyar ember legjobb oktatója. Szükséges mindenkinek megismer-ni nemzet történetét, mert ebből tanulja meg hazáját okosan szeretni. S ahogy mi tartjuk meg a hazát, a haza úgy tart meg minket. Magyarország történetéből tanulja meg mindenki már gyermekkorában, mennyi viszontagságokon ment keresztül nemzetünk, hányszor elbukott és Isten hányszor felemelte újra. Lelkesülje-nek már a gyermekek őseink dicső példáján, hogy kö-vethessék őket nagy erényeikben; ellenben tanulják meg a böles óvakodást azokból a nagy veszedelmek-ből, a mikbe nemzetünk gyakran beleesett. Ez a köny-vecske a népiskolák számára van írva. Egyszerű a nyelve, hogy a gyermeki ész gyorsan felfoghassa s el ne felejtse soha, a mit belőle megtanult: a hazaszere-tetet. Isten nevelje minden jóra a mi gyermekeinket. Jókai Mór.

— AZ ERDÉLYI SZÁSZOK nagyszabeni jubileu-máról, miután 3 magyar lapok az ünnepélyre nem hi-vattak meg, csak a „P. Ld“ tudósítása után irhatjuk a következőket: A kölcsönös üdvözlésre közel ezren gyűltek össze, köztük nem egészen 200 külföldi. Az ünnepi beszédet Guisz Móricz, az itteni evang. gimná-zium rektora tartotta. A beszéd legnagyobb érdeme az volt, hogy nem volt hosszú. Elkezdte a korintusi szo-roson, megénekelte Ibikust és a görögöket, a jelen levő egyesületek következő szereplését költői frázisok-ban emelte ki s a „bensőbb hazából“ való vendégek üdvözlésével fejezte be, azokat, a kik áthágtak a Kár-pitokon, a mi különben a mostani vasuti összeköttetés folytán egyáltalában semmi nehézséggel sem volt ösz-szekötve. Végre különösen meg azokat üdvözlötte, a kik az anyaföldről jöttek el. — Városi zenekarunk azután ünnepi indulókat játszott, a szász dal motívumaiból, Westermeyer ünnepi nyitányát és más zeneszerzeménye-ket. Az ismerkedési estélyen jelen voltak: dr. Fricke Lipcséből, dr. Kuny Berlinből, dr. Schwicker Buda-pestről, dr. Rohmeder Münchenből, dr. Schmolle Brünn-ből, dr. Lauser és dr. Meissner Bécsből. Másnap reggel az itteni polgári lövészegyesület a jelenle-vő lövészvendégekkel egy katonai zenekar hangjai mel-lett a lövészegyesület helyiségeibe vonult, hogy meg-kezdjék a lövészünnepélyt, melyre számos tiszteletdi-jat tüztek ki. Reggel 8 órakor nyitott meg a szász gazdasági egyesület által rendezett szarvas-hízomárha-és baromfi kiállítás. A kiállításon nem sok tárgy. lát-ható s nem is fölőtte látogatják. Egészen véve 105 darab szarvasmarha, tehének, borjúk, bikák és 35 da-rab sertés és 70 darab baromfi állított ki. Az álla-tok nagyobb része román tenyésztők tulajdona. A szász néppárt közlönye balkezét jobb mellére téve esküdjök, hogy az egész dolognak, mely itt végbemege, a politi-kához semmi köze sincs. A szász honimertető egyesü-let tegnapi közgyűlését Teutsch püspök nyitotta meg, Fusz M. elhunyt erdélyi növénytudósról tartott emléke-széddel. Wittstock, tekintettel a Szt.-István-napra, jel-lemezte az első magyar király gyarmatosítási politiká-ját s törvényeit. A gyűlés után tartott banketten Teutsch püspök a német tudományosságot, Fricke la-tinul az egyesület elnökségét. Teutsch Frigyes a né-met publicistákat, mint a nyugati kultura terjesztőit köszönté fel. Müller a szász Brückenthal-ház szellemé-re ürité poharát. Wolff országgyűlési képviselő föl-livasta az üdvözlő sürgönyöket, melyek közül különösen a bécsi német Sulferájnet nagy éljenzéssel fogadták. Este a színházban díszelőadás, s az ünnepi csarnokban táncszivagalom volt.

— SZENT-ISTVÁN NAPJA BÉCSBEN. A magyar szent király emléknapját Bécsben ezuttal, a szokástól eltérőleg, nem az ünnepre következő vasárnapon, ha-nem az ünnep napján ülték meg. A kapucinusok tem-pломában, mely ünnepélyesen fel volt díszítve és fé-nyesen kivilágítva, katonaság képezett a középhajó hosszában sorfalat. A templom szorongásig megtelt s ott voltak báró Orczy Béla miniszter, Kállay Béni kö-zös pénzügyminiszter, Szögyényi László osztályfőnök, mindnyájan magyar diszruhában; a magyar királyi test-

őrség, Baccarich ezredes vezetése mellett szintén teljes díszben jelent meg, s ott volt az ő felsége személye körüli miniszterium tisztikara testületileg és számosan a Bécsben lakó magyarok közül. Hajóssy Chrissant ko-máromi ferenczrendi szerzetes mondott magyar szent beszédes. Délután báró Orczy miniszter lakomát adott, melyben Kállay miniszter és Szögyényi osztályfőnök is részt vettek.

— EGY RÉGI magyar újság a koleráról. Az 1832-ik évben létező „Sokféle“ című magyar hírlap-ból olvassuk a következőket: „Mentő-szer a kolera ellen. Egy francia orvos, az itt következő rendelését ajánlja, mint csalhatatlan oltalom-szert a kolera ellen. Reméljük, hogy nem lesz, ohajtjuk is, hogy soha se is legyen, többé effélére Hazánkban szükség azon go-nosz nyavalja ellen. Minden esetre azonban közöljük:

Végy: A melegségből . . . . . 40 rész. Tisztaságból . . . . . 5 „ Mértékletességből . . . . . 1 „ Munkásságból . . . . . 1 „ Jó álból . . . . . 1 „ Egészséges táplálathoz . . . . . 1 „ Tiszta levegőből . . . . . 1 „ Nemféléből . . . . . 50 „

100.

— A „GANLOIS“ LEGUTÓBBI HIRLAPI KACSÁ-JA. E párisi hírlap ugylátszik hírnevének erősítését a hírlapi kacsák gyártásában keresi. Legközelebb az-zal a hírrel ültette fel a jóhiszemű közönséget, hogy Liszt Ferencz megvakult. Erre vonatkozólag a „Fi-garó“ a következőket írja: „Éppen azon órában, mi-kor a lapok e szomorú hírt terjesztették, munkatár-sunk Prévier a kitűnő zeneiről igen szép levelet ka-pott, mely elejétől végig a mester sajátkezű írása és egy szóval sem tesz említést valami szembajról. Más-felől Liszt ur igéri, hogy karácsonyi számunkba küld egy zeneszerzeményt. Kettős örömmünk van, mert tu-dathatjuk olvasóinkkal, hogy Liszt ur egészsége és hogy december hóban egy zenedarabot közlünk tőle.“

— A KEGYELMES CSÁSZÁR. Krasevski a fogságban lévő agg lengyel író, betegsége miatt ke-gyelemért folyamodott Vilmos német császárhoz, de a császári kegyelem hidegen visszautasította a kérelme-zőt Krasevski közelebről is panaszzkodott egy „Kraj“ című lengyel folyóiratnak küldött levelében szigorú fogsága miatt. Az agg fogoly levelezése ellenőrzés alatt áll, az elküldött kéziratokat le kell fordíttatnia, mi nagyobb kéziratoknál egyértelmű a tilalommal. Így irodalmi működése meg van bénítva. A varsói képes heti lapoknak francziául küldi leveleit. Most azt kér-te, hogy a fordítás helyett elégedjenek meg hitetes tolmács refelásával. Hat-tíz kötet regénye van ké-szen, s ha ezeket le kellene fordíttatnia, ez többé ke-rülne az esetleges tiszteletdíjára. E mellett az agg fo-goly beteges és lába dagadt. Legfeljebb olvasással és festéssel foglalkozik, hogy az ötvennégy éven át meg-szokott munkálkodásban akadályozva van. „A test börtöne csekélység, de a gondolat, az emberi szellem börtöne, ez nagy teher“, végzi sorait.

— FÉLSZÁZADOS JUBILEUM. Mint a „Sárosme-gyei K.“-ből olvassuk a napokban tartotta meg az Eperjesen létező Révai Samu-féle könyv és műkeres-kedés félszázados jubileumát. E könyvkereskedést 1834. augusztus 18-án Benczur József és Schmidt An-drás akkori tanárok alapították. Eperjesen ugyanis azon időben még csak iskolai könyvet sem lehetett kapni, hanem Kassa és Budapestről kellett meghozatni min-dent. Ez kivált a tanárokat bosszantotta, s a két fér-fiu reá adta magát megkezdni a Budán székel hely-tartótanácsal és a Bécsben létező „udvari-kancel-láriával.“ Tartott pedig ezen húzdelem másfél évig, míg megadatott az, mi most 3 napi várakozásba és 2 frt lefizetésbe kerül. Akkorában Budapesten 3 könyv-nyomda létezett: az egyetemé, Trattner Károlyé és Landereré. Ma van vagy 30! Minthogy a könyvkeres-keedéshez a könyvnyomda úgy illik, mint a takácsmes-terességhez a fonóház, Benczur nyomdászati szabadalo-mért folyamodott, de bár a várostól nem ros, a me-gyétől fényes bizonyítványt mutathatott fel, bár egy ágense Budapesten, másika Bécsben két esztendő hosz-szant működött, a „privilegium“ megtagadattott tőle azon indoklással: „hogy a kormány egy könyváras irányában nem viseltethetik bizalommal.“

Tartalom: A hiányzó ismeretlen Hírdm — Uj vi-lág. Tolnai Lajos. — A nárczisiz Boros Gábor. — Incognito. Fanghné Gyujtó Izabella. — A veréblaki udvar pusztuló fái. — Pesti posta. Gabányi. — Különfélék. Tárca Szegény cigány leány. Vedress Gyula.